

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/114/2023
Identifikačné číslo spisu: 4122203438
Dátum vydania rozhodnutia: 24.01.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Zemková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:4122203438.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu A DONASTAV s.r.o., Farská 12, Nitra, IČO: 44 067 909, zastúpeného advokátkou JUDr. Evou Hlaváčovou, Farská 12, Nitra, proti žalovanému U. L., narodenému X. T. XXXX, Č. XXX, zastúpeného advokátkou JUDr. Henrietou Danišovou, Janka Alexyho 7, Bratislava, o určenie vlastníckeho práva a o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 16C/22/2022, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25Co/7/2023 z 24. januára 2023, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcu odmieta.

Žalobca je povinný zaplatiť žalovanému náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie.

Odôvodnenie

Rozhodnutie súdu prvej inštancie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením sp. zn. 16C/22/2022 z 3. novembra 2022 (ďalej len „uznesenie súdu prvej inštancie“ alebo „uznesenie okresného súdu“) rozhodol tak, že prvým výrokom návrh na nariadenie neodkladného opatrenia v celom rozsahu zamietol, druhým výrokom konanie v celom rozsahu zastavil a tretím výrokom žalovanému proti žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Súd prvej inštancie uznesenie právne odôvodnil § 144, § 145 ods. 2 a § 146 ods. 1, § 324 ods. 1 a ods. 2, § 325 ods. 1, § 325 ods. 2 písm. c/ a písm. d/, § 328 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Vecne odôvodnil uznesenie tým, že okresný súd akceptoval čiastočné späťvzatie žaloby a v časti určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnému majetku nachádzajúcemu sa v kat. úz. Č., rodinný dom so súpisným číslom XXX postavený na parc. č. 188/12, rodinný dom so súpisným číslom XXX postavený na parc. č. 188/10, rodinný dom so súpisným číslom XXX postavený na parc. č. 188/9 konanie zastavil. Vo vzťahu k parcele č. 188/14 - zastavané plochy a nádvoria zastavil konanie z dôvodu existencie prekážky právoplatne rozhodnutej veci (res iudicata),

keďže o rovnakom predmete medzi totožnými stranami sa konalo v spore sp. zn. 18C/191/2009, ktorý bol v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie právoplatne ukončený. K zamietnutiu návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia uviedol, že z listinných dôkazov súd nemal za preukázanú nevyhnutnú potrebu bezodkladne upraviť pomery medzi stranami. Žalobca neunesol dôkazné bremeno, tvrdené skutočnosti v návrhu boli založené na subjektívnych pocitoch žalobcu, v dôsledku čoho ohrozenie jeho právom chránených záujmov nebolo podložené žiadnym listinným dôkazom preukazujúcim realizáciu akejkoľvek dispozície majetkom, ktorý by mal patriť žalobcovi. Okresný súd poukázal na totožné konanie, ktoré bolo vedené na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 18C/191/2009 a ktoré bolo právoplatne skončené. Okresný súd uzavrel, že o existencii vlastníckeho práva bolo rozhodnuté v tomto predchádzajúcom konaní, v dôsledku toho je vlastníctvo k nehnuteľnostiam právoplatne judikované. Neexistuje preto žiadny racionálny dôvod na nariadenie neodkladného opatrenia, žiadna väzba na konanie, ktoré by malo vo veci pokračovať neexistuje, a to z dôvodu, že súd nemôže prejednávať rovnakú vec, s rovnakými stranami, s rovnakým predmetom konania a s totožnými skutkovými okolnosťami, pretože tomu bráni objektívne existujúca prekážka veci právoplatne rozsúdenej.

Rozhodnutie odvolacieho súdu

3. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Nitre (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením sp. zn. 25Co/7/2023 z 24. januára 2023 (ďalej len „uznesenie odvolacieho súdu“ alebo „uznesenie krajského súdu“), ktorým potvrdil napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie a priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu voči žalobcovi.

4. Krajský súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil rozhodujúce skutočnosti a vyvodil z nich správny záver. Odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, že právoplatne skončené konanie vedené na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 18C/191/2009 tvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci pre toto konanie. Nestotožnil sa s názorom žalobcu, že predmetom konania vedeného na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 18C/191/2009 bolo po právnej stránke spracovanie cudzej veci na novú vec, pričom v konaní pod sp. zn. 16C/22/2022 ide o skutkovo a právne iný dôvod podanej žaloby, keďže žalobca tu vystupuje ako stavebník a skutočný vlastník, ktorý postavil predmetné stavby na svoje náklady a so súhlasom žalovaného. K napadnutému výroku o neodkladnom opatrení odvolací súd uviedol, že pre nariadenie neodkladného opatrenia musí medzi stranami existovať vzťah, ktorý vyžaduje úpravu. Konštatoval, že neboli splnené zákonné podmienky, keďže v dôsledku zastavenia konania pre prekážku rozhodnutej veci nie je daná potreba bezodkladne upraviť pomery strán sporu.

Dovolanie

5. Proti predmetnému uzneseniu odvolacieho súdu podal v celom rozsahu dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzoval z § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP navrhujúc napadnuté uznesenie zrušiť a vrátiť odvolaciemu súdu na nové konanie a rozhodnutie. Dovolateľ poukázal na konštatovanie krajského súdu, že súhlasí s rozhodnutím okresného súdu, ktoré považoval za alibistické, nepostačujúce a nepreskúmateľné. Dovolateľ nesúhlasil s názorom súdov oboch inštancií o existencii prekážky rozhodnutej veci a poukázal na rozdielnosť oboch sporov. V konaní vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 18C/181/2009 bolo predmetom konania nadobudnutie vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam formou spracovania, v ktorom súd nevydáva rozhodnutie, ktoré by malo konštitutívny charakter. Podľa príslušného § 135 písm. b/ zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) súd skúma dobromyseľnosť spracovania cudzej veci na novú vec a skúma, ktorý z účastníkov má väčší podiel na novej vzniknutej spracovanej veci. Jedná sa o vznik vlastníctva priamo zo zákona, súd neurčuje záväzný vzťah k tejto veci. V konaní vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 16C/22/2022 sa žalobca domáhal určenia vlastníctva k nadstavbám vybudovaným na cudzích pozemkoch a takéto rozhodnutie má záväzný charakter voči tretím osobám. Súd mal podľa názoru žalobcu pristúpiť k určeniu vlastníctva a zároveň upraviť aj pomer vlastníka stavby k vlastníkovi pozemkov v zmysle § 135 písm. c/ Občianskeho zákonníka. V oboch žalobách ide o skutkovo a právne odlišný žalobný dôvod a súdy oboch inštancií nesprávne opreli svoje rozhodnutia o prekážku rozhodnutej veci, keďže v prvom prípade sa jednalo o vznik vlastníctva priamo

zo zákona bez akéhokoľvek zásahu súdu a v druhom prípade sa jednalo o určenie právnej skutočnosti, na ktoré je nevyhnutné rozhodnutie súdu. Súd prvej inštancie spolu so súdom druhej inštancie nesprávne vyhodnotili prejednávajúcu otázku res iudicata a tým porušili právo na súdnu ochranu žalobcu garantované v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

6. V dovolaní žalobca navrhol odklad právoplatnosti napadnutého uznesenia, ktoré odôvodnil dôvodmi hodného osobitného zreteľa, ktoré spočívali v tom, že žalovaný môže voľne nakladať s nehnuteľnosťami, ktoré sú predmetom sporu, môže ich scudziť a tým výrazne sťažiť výkon rozhodnutia v prípade, ak dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zruší. Ďalší dôvod osobitného zreteľa videl žalobca v porušení práva na spravodlivý súdny proces.

7. K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný, ktorý prezentoval názor, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné a dovolacie dôvody nenapĺňajú skutkovú podstatu § 420 písm. f/ CSP, keďže napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nespočíva na nesprávnych právnych záveroch ani § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, keďže dovolateľ v dovolaní nekonkretizoval právnu otázku riešenú odvolacím súdom a neuviedol konkrétnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa odvolací súd odklonil. Zároveň poukázal na to, že v dovolaní dovolateľ tvrdil novú skutočnosť, a to že v konaní ide o určenie vlastníckeho práva k nadstavbám, čo zakladá odlišný predmet sporu.

Posúdenie veci dovolacím súdom

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“ alebo „NS SR“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť.

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

10. Dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým.

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

12. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnené uplatnené dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421

CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

13. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

14. V danom prípade z dovolania žalobcu vyplýva, že napáda uznesenie odvolacieho súdu v celom jeho rozsahu na základe § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Predmetom prieskumu dovolacieho súdu bolo rozhodnutie odvolacieho súdu o žalobe podľa § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ako aj rozhodnutie odvolacieho súdu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podľa § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

Dovolanie proti rozhodnutiu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podľa § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP

15. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

16. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú vymenované v § 420 písm. a/ až f/ CSP. Najvyšší súd už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/236/2016 (publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 19/2017) uviedol, že základným a spoločným znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie podľa § 420 CSP prípustné je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

17. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 CSP, dovolací súd prednostne skúma, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti v dovolaní tvrdenej procesnej vady v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP pristúpi dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Z uvedeného je zrejmé, že ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k namietanej procesnej vade došlo alebo nie.

18. Rozhodnutie o neodkladnom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej vtedy, ak samotné neodkladné opatrenie konzumuje vec samu. Takáto situácia môže nastať v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podaného po skončení konania (pri splnení podmienok § 325 ods. 1 CSP). Rovnako v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podaného pred začatím konania, na ktoré nenadväzuje žaloba podľa § 336 ods. 1 CSP, konanie končí rozhodnutím o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a konzumuje vec samu.

19. V predmetnej veci však nejde ani o jeden z vymenovaných prípadov. V konaní sp. zn. 16C/22/2022 bola podaná žaloba o určenie vlastníckeho práva dňa 28. marca 2022 a následne v ten istý deň bol do konania podaný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, a teda rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v takomto prípade nekonzumuje vec samu. Uznesenie odvolacieho súdu v časti potvrdenia zamietajúceho výroku návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v celom rozsahu nie je rozhodnutím vo veci samej, a preto dovolanie v tejto časti nie je prípustné v zmysle § 420 CSP.

20. Dovolanie nie je prípustné ani podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Prípustnosť dovolania v tejto súvislosti možno vylúčiť s ohľadom na § 421 ods. 2 CSP v spojení s § 357 písm. d/ CSP, ktoré prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia priamo vylučujú.

21. Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania žalobcu z § 420 CSP ani § 421 CSP nevyplýva a ani inak ju nie je možné vyvodit', napadnuté uznesenie v časti rozhodnutia o neodkladnom opatrení nie je spôsobilým predmetom dovolacieho konania. Dovolací súd preto bez toho, aby uskutočnil dovolací meritórny prieskum, dovolanie žalobcu v tejto časti ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP proti rozhodnutiu o žalobe

22. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

23. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

24. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

25. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu zaujala ešte pred účinnosťou Civilného sporového poriadku záver, že o odňatie možnosti konať pred súdom (vo význame znemožnenia realizácie procesných oprávnení účastníka občianskoprávneho konania) ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmieta zaoberať meritom veci (odmieta podanie alebo konanie zastaví alebo odvolací súd odmieta odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup nie sú dané (viď napríklad R 23/1994 a R 4/2003, ale aj rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 14/1996, prípadne ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1Cdo/41/2000, 2Cdo/119/2004, 3Cdo/108/2004, 3Cdo/231/2008, 4Cdo/20/2001, 5Cdo/434/2012, 6Cdo/107/2012, 7Cdo/142/2013, 3Cdo/98/2015). Obdobne za účinnosti Civilného sporového poriadku dospieť k záveru, že o nesprávny procesný postup znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), ide tiež v prípade procesného postupu súdu, ktorý konanie zastaví bez toho, aby boli pre taký procesný postup dané zákonné predpoklady (2Cdo/110/2017).

26. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu opakovane formulovala základné kritériá pre posúdenie prekážky res iudicata (por. 3Cdo/42/2008, 5Cdo/120/2009, 5Cdo/280/2010, 4Cdo/133/2009, 2Cdo/110/2017). Prekážka právoplatne rozhodnutej veci (prekážka res iudicata) a prekážka už začatého konania (prekážka litispendencie) predstavujú procesnú prevenciu proti porušeniu základného právneho princípu ne bis in idem (nie dvakrát o tej istej veci). Prekážka právoplatne rozhodnutej veci vylučuje možnosť vec znova prejednať, tvorí neodstrániteľnú vadu konania a jej existencia (zistenie) vedie k zastaveniu konania vo forme uznesenia, proti ktorému je prípustné odvolanie (§ 357 písm. a/ CSP).

Prekážka právoplatne rozhodnutej veci je vymedzená dvoma kritériami, a to totožnosťou osôb (sporových strán) a totožnosťou predmetu konania.

27. O totožnosť strán ide vtedy, ak aj v novom konaní vystupujú tie isté strany sporu alebo ich právni nástupcovia (či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie), pritom nie je významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní žalobcom, je žalobcom aj v novom konaní alebo má postavenie žalovaného a naopak). Pre tých, ktorí neboli stranami sporu, právoplatné rozhodnutie nie je prekážkou *res iudicata*.

28. Totožnosť veci dáva rámec objektívnej hranici právoplatnosti rozhodnutia a je charakterizovaná totožnosťou žalobného nároku, o ktorom bolo už právoplatne rozhodnuté za podmienky, že sa opiera o ten istý skutkový základ, resp. plynie z rovnakých skutkových tvrdení. Pre posúdenie, či je daná prekážka veci právoplatne rozhodnutej, nie je významné, ako súd po právnej stránke posúdil skutkový dej, ktorý bol predmetom pôvodného konania. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený inak, nesprávne či neúplne. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej však nie je daná v tom prípade, ak síce v novom konaní ide o rovnaký právny vzťah medzi tými istými účastníkmi, avšak novo uplatnený nárok sa opiera o iné skutočnosti, ktoré tu neboli v čase pôvodného konania a ku ktorým došlo až neskôr. O prekážku veci rozsúdenej nejde, ak predchádzajúcim rozsudkom bola určujúca žaloba zamietnutá bez toho, aby súd záväzne posúdil existenciu právneho vzťahu medzi účastníkmi konania.

29. V predmetnom spore sp. zn. 16C/22/2022 sa žalobca (A DONASTAV s.r.o.) žalobou domáhal voči žalovanému (U. L.) určenia vlastníckeho práva žalobcu k nehnuteľnosti - dvojdomom nachádzajúcim sa v k. ú. Č. zapísaných na LV č. XX označených ako rodinný dom so súpisným číslom XXX postavený na parc. č. 188/14, rodinný dom so súpisným číslom XXX postavený na parc. č. 188/12, rodinný dom so súpisným číslom XXX postavený na parc. č. 188/10, rodinný dom so súpisným číslom XXX postavený na parc. č. 188/9. Skutkovo odôvodnil žalobu tým, že uvedené rodinné dvojdomy vybuďoval žalobca na svoje náklady s povolením žalovaného na pozemkoch žalovaného na základe stavebného povolenia, ktoré zabezpečil žalovaný ako vlastník pozemku a stavebník. Medzi stranami bola uzatvorená len ústna dohoda, že po vybudovaní stavieb žalovaný prevedie na žalobcu stavby spolu s pozemkami, pričom žalovaný túto dohodu nedodrжал. Žalovaný nebol dobromyseľný držiteľ, čo by predpokladalo právo nehnuteľnosti vlastniť, nedisponoval žiadnymi finančnými prostriedkami na vybudovanie predmetu sporu, preto nemôže požívať ochranu vlastníka.

30. V predchádzajúcom spore vedenom na Okresnom súde v Nitre sp. zn. 18C/191/2009 sa žalobca (G. G., následne A DONASTAV s.r.o.) domáhal voči žalovanému (U. L.) určenia vlastníckeho práva žalobcu k rovnakým nehnuteľnostiam ako v tomto spore - a to k dvojdomom nachádzajúcim sa v k. ú. Č. zapísaných na LV č. XX označených ako rodinný dom so súpisným číslom XXX postavený na parc. č. 188/14, rodinný dom so súpisným číslom XXX postavený na parc. č. 188/12, rodinný dom so súpisným číslom XXX postavený na parc. č. 188/10, rodinný dom so súpisným číslom XXX postavený na parc. č. 188/9, k parc. č. 188/14 zastavané plochy a nádvorcia vo výmere 50 m², k parc. č. 188/12 zastavané plochy a nádvorcia vo výmere 49 m², k parc. č. 188/10 zastavané plochy a nádvorcia vo výmere 49 m², k parc. č. 188/9 zastavané plochy a nádvorcia vo výmere 49 m², k parc. č. 188/1 záhrady vo výmere 235 m², k parc. č. 188/2 záhrady vo výmere 234 m², k parc. č. 188/4 záhrady vo výmere 231 m², k parc. č. 188/6 záhrady vo výmere 228 m². Skutkovo odôvodnil svoj návrh tým, že žalobca vybuďoval rodinné dvojdomy na náklady svojej spoločnosti s povolením žalovaného. Stavebné povolenie bolo vydané na žalovaného ako vlastníka pozemkov, a to z toho dôvodu, že niektoré pozemky neboli majetkovo vysporiadané a výstavba dvojdomov si vyžadovala urýchlené konanie. Medzi stranami bola uzatvorená ústna dohoda, že po ukončení stavieb prevedie žalovaný nehnuteľný majetok na spoločnosť žalobcu spolu s pozemkami, pretože žalovaný prijal od žalobcu za pozemky sumu 19 916,35 eur ako dohodnutú kúpnu cenu. Na opakované výzvy žalobcu, aby žalovaný previedol predmetný majetok na žalobcu, žalovaný nereagoval. Právnym dôvodom bolo nadobudnutie vlastníckeho práva spracovaním cudzej veci tak, že vznikla nová vec podľa § 135b zákona č. 40/1964 Občiansky zákonník, a keďže žalobca výstavbu rodinných dvojdomov financoval z vlastných zdrojov, jeho podiel na

novovzniknutej veci je rozhodujúci.

31. Vo veci sp. zn. 18C/191/2009 rozhodol súd prvej inštancie v poradí druhým rozsudkom zo 6. júna 2019 tak, že žalobu zamietol. O odvolaní rozhodol Krajský súd v Nitre rozsudkom sp. zn. 8Co/210/2019 z 25. novembra 2021 tak, že rozsudok okresného súdu zo 6. júna 2019 potvrdil. O dovolaní žalobcu rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 7Cdo/193/2022 dňa 28. júna 2023 tak, že dovolanie odmietol.

32. Z uznesenia odvolacieho krajského súdu vydaného v tejto veci sp. zn. 25Co/7/2023 z 24. januára 2023, body 21.1., 21.2. odôvodnenia uznesenia, a tiež aj z uznesenia okresného súdu č. k. 16C/22/2022-164 z 3. novembra 2022, body 22.-27. odôvodnenia uznesenia, okrem iného vyplýva, že sa zaoberali odpoveďou na otázku o existencii procesnej prekážky právoplatne rozhodnutej veci (rozhodnutie Okresného súdu v Nitre sp. zn. 18C/191/2009 zo 6. júna 2019 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 8Co/210/2019 z 25. novembra 2021) podľa ustanovenia § 230 CSP a dospeli k záveru, že sa o tejto veci nebude rozhodovať znova.

33. Súdny nižších inštancií správne formulovali základné kritériá pre posúdenie prekážky res iudicata a tieto správne aplikovali na predmetný spor. Z podaných žalôb je zrejmá totožnosť strán sporu, keďže v obidvoch sporoch ako strany vystupujú totožné subjekty, na strane žalobcu spoločnosť A DONASTAV s.r.o. a na strane žalovaného U. L.. Čo sa týka totožnosti predmetu konania, porovnaním žalobných návrhov je nepochybné, že v obidvoch konaniach sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva k rovnakým nehnuteľnostiam, a to k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v k. ú. Č. zapísaných na LV č. XX označených ako rodinný dom so súpisným číslom XXX postavený na parc. č. 188/14, rodinný dom so súpisným číslom XXX postavený na parc. č. 188/12, rodinný dom so súpisným číslom XXX postavený na parc. č. 188/10, rodinný dom so súpisným číslom XXX postavený na parc. č. 188/9. Skutkové tvrdenia žalobcu sú v obidvoch žalobách sú totožné. Žalobca sa so žalovaným dohodol na výstavbe rodinných dvojdomov na pozemkoch, ktoré boli vo vlastníctve žalovaného, na meno žalovaného bolo vydané stavebné povolenie na výstavbu domov. Žalobca podľa vlastných tvrdení financoval výstavbu dvojdomov, s tým, že medzi stranami mala existovať ústna dohoda o prevedení nehnuteľností zo žalovaného na žalobcu, ktorú však žalovaný nedodrжал. Z porovnania skutkových tvrdení v obidvoch žalobách dovolací súd konštatuje, že žalobca v neskoršie podanej žalobe neuvádza žiadne nové skutočnosti, ktoré by mohli viesť k záveru o tom, že v tejto veci sú splnené procesné podmienky a meritorne prejednanie sporu. Zo súdneho spisu ako aj z obsahu oboch rozhodnutí nižších súdov i z rozhodnutí súdov vo veci vedenej na Okresnom súde v Nitre sp. zn. 18C/191/2009 je zrejmé, že ide o totožné spory čo do strán sporu ako i predmetu konania.

34. Dovolateľ v dovolaní fakticky nenamietal totožnosť strán sporu, predmetu konania či zhodnosť skutkových tvrdení. Podstata žalobcovej argumentácie v dovolaní spočívala v tvrdení, že v konaní vedenom pod sp. zn. 18C/181/2009 sa žalobca domáhal priznania vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, ktoré mal nadobudnúť spracovaním cudzej veci a v konaní vedenom pod sp. zn. 16C/22/2022 sa domáhal nadobudnutia vlastníckeho práva k nadstavbám vybudovaným na cudzích pozemkoch, čo dovolateľ videl ako skutkovo a právne odlišný žalobný dôvod. Rozdielnosť obidvoch žalôb spočívala v odlišnom spôsobe nadobudnutia vlastníckeho práva, teda v odlišnom právnom posúdení. Odlišnosť právnej kvalifikácie nie je dôvodom na konštanovanie prekážky res iudicata, a to z dôvodu, že nie je všeobecnou náležitosťou žaloby, žalobca v žalobe nie je povinný skutkové tvrdenia právne kvalifikovať, to je vecou súdu (iura novit curia). Cieľ obidvoch žalôb bol totožný a žalobca by nimi v prípade pozitívneho rozhodnutia dosiahol totožné výsledky. Účelom vylúčenia prekážky res iudicata je, aby v konaní nedošlo k odopretiu spravodlivosti, ak sa zmenia okolnosti, ktoré v prvom konaní nebolo možné predvídať. Najvyšší súd dospel k záveru, že žalobca sa domáhal opätovného prejednávania a rozhodnutia vo veci, ktorá už bola v konaní právoplatne rozhodnutá a novým konaním sa snažil odstrániť nedostatky, pre ktoré bola predchádzajúca žaloba zamietnutá.

35. Predmetom skúmania odvolacieho súdu bola zároveň skutočnosť, či v predchádzajúcom konaní súd prvej inštancie sa v zamietajúcom rozsudku a odvolací súd v potvrdzujúcom rozsudku posúdili, existenciu právneho vzťahu medzi stranami sporu, čo je podstatná otázka pre rozhodnutie o

opodstatnenosti námietky žalobcu o neexistencii res iudicata.

36. Z rozsudkov súdov oboch inštancií v konaní vedenom pod sp. zn. 18C/191/2009 je zrejmé, že súdy sa zaoberali otázkou právneho vzťahu medzi stranami sporu. V bode 14 rozsudku Okresného súdu Nitra, sp. zn. 18C/191/2009 zo 6. júna 2019 a najmä v bodoch 10, 11 a 12 rozsudku Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 8Co/210/2019 z 25. novembra 2021, skonštatovali, že žalobca nemohol nadobudnúť vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam spracovaním, ani iným spôsobom. Krajský súd dospel k záveru, že žalobca sa žalobou môže domáhať splnenia zmluvného záväzku, vydania bezdôvodného obohatenia alebo zaplata škody. Súdy teda meritórne posúdili samotný nárok žalobcu v merite, preto k pochybeniu súdov v tejto veci neprišlo.

37. Na základe uvedeného najvyšší súd dovolanie žalobcu v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako procesne neprípustné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP k rozhodnutiu o žalobe

38. Dovolateľ vyvodil prípustnosť dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

39. Podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ CSP.

40. Podľa § 357 písm. a/ CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zastavení konania.

41. Z citovaných ustanovení vyplýva, že prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu o zastavení konania, ktorú dovolateľ vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je vylúčená § 421 ods. 2 CSP (obdobne vid' bod 27. uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 8. februára 2017, sp. zn. I. ÚS 56/2017).

42. Na základe uvedeného najvyšší súd dovolanie žalobcu v časti zastavenia konania odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako procesne neprípustné.

43. Dovolateľ navyiac nekonkretizoval právnu otázku, riešením ktorej sa odvolací súd odklonil od zaužívanej praxe odvolacieho súdu. Pritom v zmysle bodu 16. uznesenia Veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1VCdo/2/2017 platí, že pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

44. Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že (ani) na podklade dovolania žalobcu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum a dovolanie s poukazom na § 447 písm. f/ CSP odmietol.

45. Najvyšší súd o návrhu dovolateľa na odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého uznesenia vzhľadom na vyššie vyjadrené dôvody už nerozhodoval (§ 444 ods. 1, 2 CSP).

46. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

47. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.